

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını talep ederim.

Saygılarımla.

Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Resmi rakamlara göre, 53 bin 725 kişinin yaşamını yitirdiği, 107 bin 213 kişinin yaralandığı Kahramanmaraş merkezli 6 Şubat depremlerinin üzerinden iki yıl geçti. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 2023 yılında deprem bölgesini 31 Mart 2024'teki ziyaretinde yaptığı açıklamalarda bir yıl içerisinde 319 bin konutun inşa edilerek depremzedelere teslim edileceğini söyledi. Ancak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum, 24 Ocak 2025 itibarıyla deprem bölgesinde 201 bin 580 konut, köy evi ve iş yeri teslim edildiğini açıkladı.

14 milyondan fazla vatandaşımızı doğrudan etkileyen bu depremlerde Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın raporuna göre, başta Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya'nın aralarında bulunduğu 11 ilde 518 bin konut yıkıldı. Türkiye Belediyeler Birliği raporuna göre ise 700 bin civarında hane halkının, çeşitli düzeylerde hasar alan yapılardan etkilendiği tespiti yer aldı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, 12 Mart 2023'te Hatay'ın Samandağ ilçesine yaptığı ziyarette 650 bin konuta ihtiyacın olduğunu belirterek, "Acil ihtiyaç olan 244 bin konutun ve 75 bin köy evinin inşasını bir yıl içinde bitirecek bir planlamayla yolumuza devam ediyoruz" demişti. Dönemin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet Özhaseki ise 14 Eylül 2023'te TRT Haber'de yaptığı canlı yayında, Toplu Konut İdaresi'nden (TOKİ) depremzedeler için inşa etmesini istedikleri konut sayısını 850 bin olarak açıklamıştı.

Yine Cumhurbaşkanı Erdoğan, 30 Kasım 2024'te Kahramanmaraş'ta ve 7 Aralık 2024'te Gaziantep'te deprem konutları anahtar teslimi ve kura çekimi töreninde 2024 sonuna kadar 39 bin 136'sı Kahramanmaraş'ta, 24 bin 191'i Gaziantep'te olmak üzere 11 ilde toplam 201 bin 688 bağımsız bölümün depremzedelere teslim edildiğini açıkladı. Bakan Murat Kurum, 24 Ocak 2025 itibarıyla deprem bölgesinde 201 bin 580 konut, köy evi ve iş yeri teslim edildiğini, 2025 yılı sonunda 452 bin 983 konut, köy evi ve iş yerinin teslim edilmesinin öngörüldüğü bilgisini paylaştı. Bugüne kadar gerçekleştirildiği söylenen konut teslimlerinin bazı illere dağılımı şu şekilde açıklandı:

- Hatay'da 40 bin 586 konut, 27 iş yeri ve 5 bin 554 köy evi olmak üzere toplam 46 bin 167 bağımsız bölüm teslim edildi.
- Adıyaman'da 27 bin 433 konut ve 3 bin 973 köy evi olmak üzere toplam 31 bin 406 bağımsız bölüm teslim edildi.

- Kahramanmaraş'ta 24 bin 420 konut, 30 iş yeri ve 10 bin 180 köy evi olmak üzere toplam 34 bin 630 bağımsız bölüm teslim edildi.
- Malatya'da 20 bin 212 konut, 20 iş yeri ve 6 bin 93 köy evi olmak üzere toplam 26 bin 325 bağımsız bölüm teslim edildi.
- Gaziantep'te 19 bin 428 konut, 52 iş yeri ve 2 bin 995 köy evi olmak üzere toplam 22 bin 475 bağımsız bölüm teslim edildi.

Ancak dün Cumhurbaşkanı Erdoğan yaptığı açıklamada, bu kez "201 bin 431 bağımsız birimin" teslim edildiği bilgisini paylaştı. Gerek Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yakın tarihli açıklamalarında gerekse Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yaptığı açıklamalarda deprem bölgesinde teslim edildiği söylenen konut, iş yeri, köy evi olmak üzere bağımsız bölümlerin sayısına ilişkin çelişkili yanıtlar mevcut. Bununla birlikte, dönemin Bakanı Mehmet Özhaseki'nin açıklaması hatırlandığında 850 bin konut inşa edilmesi gereken ve binlerce vatandaşımızın iki yıldır beklediği konutların dörtte birinin dahi teslim edilememiş olduğu, çelişkili rakamlara rağmen anlaşılmaktadır.

Yalnızca Kahramanmaraş'ta deprem sonrası kent merkezi ve kırsal bölgede evlerinden olan 132 bin vatandaşın kendilerine verilen 38 bin adet konteynerde yaşamaya devam etmektedir. Adıyaman'da hala yıkım çalışmaları sürerken, kentin her mahallesi şantiye alanına dönüşmüş durumdadır. 3 bin 966 orta hasarlı binanın mahkeme süreci tamamlandı ve bunlardan sadece 566'sı yıkıldı. Bununla birlikte, orta hasarlı binaların ne kadarının güçlendirildiğine ve/veya kaçının yıkıldığına ilişkin resmi bir veri yok. Oysaki, barınma ihtiyacı İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde yer alan en temel haklardan birisidir. Devletler, vatandaşlarının barınma ihtiyacını karşılayacak politikalar geliştirmek ve konut sorunlarına çözüm üretmekle yükümlüdür. 1982 Anayasası'nın 57. maddesinde "Devlet, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözetken bir planlama çerçevesinde, konut ihtiyaçlarını karşılayacak tedbirleri alır, ayrıca toplu konut teşebbüslerini destekler" hükmü bulunmaktadır. Konteyner kentlerde yaşamak zorunda kalan binlerce yurttaşın ulusal basında isyana dönüşen sözleri oldukça çarpıcıdır.

Adıyaman'da konteyner kentte otizimli çocuğu dahil 5 kişi kalan depremzede yurttaşımız yaşadığı durumu şöyle özetliyor:

"İlk 4-5 ay çadırdı kaldıktan sonra konteyner kentte geçtik. Ne değişti deseler? Bence hiçbir şey değişmedi. Deprem birinci günü gibi. Aynı sıkıntı, aynı çile" sözleri ile yaşadıklarını özetliyor. İki senedir aynı çileyi çekiyoruz, sıkıntılar içerisindeyiz. 5 kişi konteynere sığmıyoruz. Oğlum otizm hastası, eşim işsiz. Tamam kiramız yok ama... 3 çocuğun okuluydu, masrafıydı, yiyeceği derken hiçbir şeye yetmiyor. Kırmızı eti kurbandan kurbanda yiyoruz. Anne olarak benim için değilse de otizimli oğlum için kafamızı sokacağımız bir ev versinler. Allah'tan tek dileğimiz odur."

34 yaşındaki bir başka depremzede 7 kişi bir konteynerde yaşamaya çalıştıklarını anlatırken şu ifadeleri kullanıyor: "'Deprem olduğundan beri hala buradayız ve hala bu rezilliği çekiyoruz. Bize 'Bir senede TOKİ yapacağız' dediler. Hani? Biz hala buradayız. Benim çocuğum burada zatürre geçirdi. Ben bu rezillığe ne deyim? Bize 'Nisan ayında teslim edilecek' dediler, bekliyoruz." Bir başkası ise konteynerde yaşamının utancını anlatırken; "Sorunumuz çok büyük. Küçük bu tenekenin içinde yaşıyoruz. Artık dayanacak, sabredecek bir gücümüz kalmadı. İki yıl oldu. Bir eve gidiyoruz, etrafımıza bakıyoruz. Sonra gelip bu tenekenin içine girince utanıyorum, ağlıyorum" sözleriyle aktarıyor.

Binlerce yurttaşımızın depremde kaybettikleri yakınlarının acılarının yanı sıra verdikleri yaşam mücadelesinde en temel insan hakları olan barınma ihtiyacının dahi giderilememiş olması yurttaşımızın değil iktidarın utancı olmalıdır.

Buna göre;

1. Depremın hemen ardından vadedilen hedeflerin gerçekleştirilememiş olmasının gerekçesi nedir?
2. Cumhurbaşkanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının güncel resmi veri olarak açıkladığı teslim edilmiş bağımsız birim sayısı gerçekte kaçtır? Niçin Cumhurbaşkanlığı ile Bakanlık arasında, açıklanan resmi rakamlara ilişkin çelişkiler bulunmaktadır?
3. Orta derecede hasarlı olduğu tespit edilen bağımsız birimlerin kaçı güçlendirilmiştir? Kaçı hakkında yıkım kararı verilmiştir? Kaçı yıkılmıştır?
4. İki yıl içerisinde teslim edilmiş konut sayısı toplam teslim edilmesi gereken konutların dörtte biri kadarı olmadığı anlaşıldığından, 850 bin konutun tamamının teslim edilmesi kaç yıl sürecektir?
5. 2025 yılı sonunda teslim edileceği iddia edilen 452 bin 983 bağımsız bölümün hesabı hangi bilimsel dayanaklara bağlı olarak yapılmıştır? Hangi ilde kaç bağımsız birimin teslim edileceği şeffaf bir biçimde iktisadi dayanakları ile neden açıklanmamaktadır?
6. İki yıldır çadır kentlerde ve konteyner kentlerde yaşam mücadelesi veren yurttaşlarımız daha ne kadar süre boyunca bu mücadeleye devam etmek zorunda bırakılacaktır?
7. Konteyner kentlerde yaşamak zorunda kalan tek bir yurttaşımızın dahi kalmayacağı, yeni konutlarına kavuşabilmeleri için kaç yıl geçmesi gerekmektedir?
8. Deprem bölgesindeki köylerde yaşanan mağduriyet yakıcı boyutlardayken, niçin henüz yıkımı dahi tamamlanmayan binlerce köy evi bulunmaktadır? Yıkılan ve/veya ağır hasar alan kaç köy evinin yenilenmesi tamamlanmıştır? Ne kadar süre içerisinde tüm köy evlerinin tamamlanması planlanmaktadır?